

3ESO

Guia didàctica

Educació Plàstica i Visual

Miguel Hurtado / Vicente Patón

Guia didàctica

Disseny i il·lustració coberta. Valverde e Iborra/Disseny gràfic ECIR

Disseny d'interior: Disseny gràfic ECIR

Edició i impressió. Indústries Gràfiques ECIR

©ÉS PROPIETAT

Miguel Hurtado Balaguer

Vicente Patón Espí

Editorial ECIR, S.A.

Depòsit legal: V--2007

I.S.B.N.: 978-84-9826--

Imprés a Espanya - Printed in Spain

Reservats tots els drets. Ni la totalitat, ni part d'aquest llibre pot ser reproduït o transmés mitjançant procediments electrònics o mecanismes de fotocòpia, enregistrament, informació o qualsevol altre sistema, sense el permís escrit de l'editor.

Índex

	CRITERIS GENERALS	7
---	--------------------------------	----------

	OBJECTIUS	13
---	------------------------	-----------

	METODOLOGIA	17
---	--------------------------	-----------

	CONTINGUTS	23
---	-------------------------	-----------

	CRITERIS D'AVALUACIÓ	41
---	-----------------------------------	-----------

I

Criteria generals

1. EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

A l'Educació Secundària Obligatòria els/les alumnes estan capacitats per a realitzar anàlisis més reflexives que a l'educació primària, i d'una major especialització en les tècniques i habilitats dels diferents àmbits.

A l'educació obligatòria l'Educació Plàstica i Visual no constitueix una iniciació única als estudis artístics o a les belles arts. Té a veure, més aviat, amb el món d'experiències dels sentits, provinents tant de la natura, com de l'activitat i creació humanes: les arts, el disseny i, en general, les representacions. El punt de partida de l'àrea està, per això, en les imatges i fets plàstics en els quals viuen els/les alumnes, i on troben els productes de l'arquitectura, del disseny gràfic i industrial i les múltiples propostes visuals transmeses pels diversos mitjans: cinema, televisió, vídeo, fotografia... Precisament, aquest univers quotidià de formes i imatges tan pròxim a l'alumnat, tan envoltant en la nostra cultura moderna, representa un poderós centre d'atracció i d'interès, a partir del qual és possible i convenient desenvolupar l'educació d'acord amb un dels seus fins bàsics: contribuir a la socialització dels joves en el seu mitjà. Aquesta àrea ha de fer-los capaços d'assimilar l'entorn visual i plàstic en el qual viuen, establint amb ell una interacció reflexiva i crítica i donant-los les competències comunicatives necessàries per a desenvolupar-se en la realitat quotidiana.

El desenvolupament de l'individu en la societat actual es realitza a partir d'estímuls sensorials –principalment d'origen visual i tàctil-, i de propostes reflexives – d'origen conceptual.

La informació té el seu origen en la Natura i en les obres creades pels artistes i transmeses pels mitjans de comunicació. Perquè aquesta informació pugui ser assimilada, és necessari reflexionar críticament sobre l'entorn visual i artístic i els valors i idees del món que es desprenen d'aquest entorn.

Aquesta realitat, on estan els objectes dels diferents dissenys i les imatges transmeses pels diversos mitjans -cinema, televisió., imatge digital, etc.-, haurà de ser un dels punts de partida més importants de l'àrea.

Aquest món visual i tàctil es manifesta a través d'un llenguatge: el llenguatge artístic i visual, el coneixement del qual constitueix el fonament de l'àrea.

Com a llenguatge, el llenguatge artístic necessita de nivells o processos: saber comprendre – saber veure i saber expressar-se – saber fer.

El saber veure constitueix un procés físico-psíquic, on la percepció immediata ha de ser, en primer lloc, la base per a l'inici d'un procés de sensibilització i, de comprensió racional i d'interpretació.

El saber fer implica el saber veure i es manifesta mitjançant l'expressió i les diferents formes de representació. Per a ambdues maneres es precisen eines, instruments, recursos i estratègies.

En un món d'imatges i fets artístics, és necessari capacitar els individus per a apreciar, analitzar, expressar i criticar i transferir la informació visual que reben.

L'àrea d'Educació Plàstica i Visual té com a objectiu fonamental el desenvolupament d'aquestes capacitats i de les competències bàsiques en la comunicació, necessàries per a interpretar el sentit de les imatges, de les obres d'art, dels fets i fenòmens artístic-culturals i el sentit de les seves pròpies propostes creatives.

Cal tindre en compte que l'alumnat es desenvolupa en un món en el qual la informació visual és cabdal; per tant, seria absurd que un estudiant que acabara l'Educació Secundària Obligatòria no tinguera un coneixement bàsic d'eixe llenguatge visual i artístic que li acompanya constantment. La paulatina adquisició d'aquests coneixements proporcionarà a l'alumnat actituds positives i necessàries per a la seua realització personal:

1. Li ensenyarà a enfrontar-se als estímuls i missatges visuals de forma crítica, receptiva i reflexiva, fent conscient el sentit dels missatges, potenciant així les capacitats analítiques, comparatives i reflexives, que li ajudarà en el camí cap a la formació d'una personalitat autònoma.
2. Afavorirà el desenvolupament de la seua pròpia sensibilitat estètica, despertant una inquietud imprescindible per a gaudir dels fets artístics que el món li ofereix (exposicions, museus, espectacles...).

Un dels objectius principals de l'educació secundària és que l'alumnat siga capaç, no només d'analitzar els missatges visuals, sinó de realitzar propostes de representació amb una competència suficient tant conceptual com tècnica.

S'estableixen cinc eixos fonamentals que articulen el disseny del currículum:

- I) **Observació, percepció i llenguatge.**
- II) **Representació i descripció amb la imatge.**
- III) **Entorn audiovisual i multimèdia.**
- IV) **Expressió, creació i disseny.**
- V) **Lectura i valoració dels referents artístics.**

Aquests eixos descriuen tot allò relatiu al llenguatge artístic i a la cultura visual. Tracten de proporcionar la informació i les experiències bàsiques respecte dels elements formals, així com de la seua articulació, sintaxi i sentit. Són centres d'interès a partir dels quals el professorat haurà de realitzar la programació de cada curs.

El primer eix persegueix la comprensió dels aspectes del món visual i artístic que envolta l'alumnat. Aquesta comprensió suposa la capacitat no només d'ordenar i classificar, sinó també la de valorar els aspectes semàntics elementals de les formes i les imatges.

El segon eix pretén analitzar i experimentar aquells procediments i tècniques que tenen valor primordial, bé per la seua facilitat i freqüència d'ús, bé per la seua difusió i impacte en la cultura actual. Per aquest motiu és tan important conèixer les tècniques de paper i llapis com els fonaments de la fotografia, del vídeo o la informàtica, conceptes i procediments els quals estan continguts en el tercer eix, dedicat principalment a la creació a partir de les noves tecnologies.

El quart eix està dedicat principalment al coneixement dels conceptes i procediments fonamentals en la representació de les formes i en la composició.

Un últim eix de referència desenvolupa els continguts necessaris per a assolir una certa aproximació dels/les alumnes als valors estètics i artístics de les imatges, i de l'art en general.

L'àrea d'Educació Plàstica i Visual passa a ser operativa en el quart curs per a ser triada per aquells alumnes que tinguen un especial interès en ella, com orientació per a prosseguir uns estudis acadèmics o professionals o per a incorporar-se a la vida activa i professional.

La configuració de l'àrea en aquest últim curs té com a principals objectius els següents:

1. L'aprofundiment en els continguts abordats en els cursos anteriors que permeti a l'alumnat con-

solidar les seues competències bàsiques de manera que li aporten recursos i estratègies d'aplicació i solució de problemes, així com la possibilitat d'interpretar reflexivament la realitat en la qual viu.

2. Es pretén també preparar suficientment per a l'accés a les diferents opcions de Batxillerats i Cicles Formatius.

1. Contribució de la matèria a l'adquisició de les competències bàsiques

L'Educació plàstica i visual contribueix, especialment, a adquirir la competència artística i cultural. En aquesta etapa es posa l'èmfasi en ampliar el coneixement dels diferents codis artístics i en la utilització de les tècniques i els recursos que els són propis. L'alumnat aprèn a mirar, veure, observar i percebre, i des del coneixement del llenguatge visual, a apreciar els valors estètics i culturals de les produccions artístiques. Per altra banda, es contribueix a aquesta competència quan s'experimenta i investiga amb diversitat de tècniques plàstiques i visuals i s'és capaç d'expressar-se a través de la imatge.

L'Educació plàstica i visual col·labora en l'adquisició d'autonomia i iniciativa personal atès que tot procés de creació suposa convertir una idea en un producte. Col·labora estretament a desenvolupar estratègies de planificació, de previsió de recursos, d'anticipació i avaluació de resultats. En resum, situa a l'alumnat davant un procés que li obliga a prendre decisions de manera autònoma. Tot aquest procés, juntament amb l'esperit creatiu, l'experimentació, la investigació, i l'autocrítica fomenten la iniciativa i autonomia personal.

Aquesta matèria constitueix un bon vehicle per al desenvolupament de la competència social i ciutadana. En aquella mesura on la creació artística suposa un treball en equip, es promouen actituds de respecte, tolerància, cooperació, flexibilitat i es contribuirà a l'adquisició d'habilitats socials. Per altra banda, el treball amb eines pròpies del llenguatge visual, que indueixen al pensament creatiu i a l'expressió d'emocions, vivències i idees, proporciona experiències directament relacionades amb la diversitat de respostes davant un mateix estímul i l'acceptació de les diferències.

A la *competència per a aprendre a aprendre* es contribueix en la mesura que s'afavorisca la reflexió sobre els processos i experimentació creativa ja que implica la

presa de consciència de les pròpies capacitats i recursos així com l'acceptació dels propis errors com a instrument de millora.

La importància que adquireixen en el currículum els continguts relatius a l'entorn audiovisual i multimèdia expressa el paper que s'atorga a aquesta matèria en l'adquisició de la competència en *tractament de la informació* i en particular al món de la imatge que aquesta informació incorpora. A més, l'ús de recursos tecnològics específics no només suposa una eina potent per a la producció de creacions visuals sinó que al seu torn col·labora en la millora de la *competència digital*.

L'educació plàstica i visual contribueix a l'adquisició de la competència en el *coneixement i la interacció amb el món físic* mitjançant la utilització de procediments, relacionats amb el mètode científic, com l'observació, l'experimentació i el descobriment i la reflexió i l'anàlisi posterior. Així mateix introdueix valors de sostenibilitat i reciclatge quant a la utilització de materials per a la creació d'obres pròpies, anàlisis d'obres alienes i conservació del patrimoni cultural.

Finalment, aprendre a desenvolupar-se amb comoditat a través del llenguatge simbòlic és objectiu de l'àrea, així com aprofundir en el coneixement d'aspectes espacials de la realitat, mitjançant la geometria i la representació objectiva de les formes. Les capacitats descrites

anteriorment, contribueixen a que l'alumnat adquireixca *competència matemàtica*.

Tota forma de comunicació posseeix uns procediments comuns i, com a tal, l'Educació plàstica i visual permet fer ús d'uns recursos específics per a expressar idees, sentiments i emocions alhora que permet integrar el llenguatge plàstic i visual amb altres llenguatges i amb això enriquir la comunicació.

COMPETÈNCIES	Unitats 3r ESO
Competència en Comunicació	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8
Competència Matemàtica	2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8
Competència en el coneixement i la interacció amb l'entorn	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8
Tractament de la informació i competència digital	1, 2, 3, 4, 5, 7 i 8
Competència social i ciutadana	1, 3, 4, 5, 7 i 8
Competència artística i cultural	Totes
Competència per a aprendre a aprendre	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8
Iniciativa i esperit emprenedor	1, 2, 3, 5, 7 i 8

II *Objectius*

I. OBJECTIUS GENERALS

L'ensenyament de l'Educació plàstica i visual en aquesta etapa tindrà com a objectiu el desenvolupament de les següents capacitats:

1. Observar, percebre, comprendre i interpretar des d'una visió crítica i reflexiva les imatges de l'entorn natural i cultural, sent sensible a les seues qualitats plàstiques, estètiques i funcionals, per a generar nous coneixements.
2. Conèixer, debatre i reflexionar sobre el sentit de les imatges de la cultura visual, així com localitzar i investigar els àmbits i canals a través dels quals es presenten.
3. Apreciar els valors culturals i estètics: identificant, interpretant i valorant els seus continguts, entendre'ls com a part de la diversitat cultural, contribuint al seu respecte, conservació i millora.
4. Utilitzar la diversitat dels imaginaris culturals més pròxims a l'entorn personal com a font d'informació i motivació, i transferir coneixements que contribuïsquen a la formació artística dels alumnes, alhora que adquireixen estratègies i coneixements.
5. Apreciar l'educació artística com a font de coneixement i com a part integrant d'un patrimoni cultural, contribuint activament al seu respecte, conservació, divulgació i millora.
6. Comprendre els conceptes artístics i tècnics, així com els procediments més comuns que permeten una competència comunicativa gràfico-plàstica suficient.
7. Desenvolupar la creativitat i la capacitat comunicativa i expressiva, des de la complexitat i la subjectivitat, adquirint competències en el llenguatge artístic i visual que permeten relacionar-les amb altres àmbits de coneixement i llenguatges.
8. Utilitzar el llenguatge plàstic per a representar emocions i sentiments, vivències i idees, contribuint a la comunicació, reflexió crítica i respecte entre les persones.
9. Respectar, apreciar i aprendre a interpretar les diverses maneres d'expressió visual, superant estereotips i convencionalismes, alhora que elaborar judicis personals que permeten actuar amb iniciativa i criteris propis.
10. Conèixer i utilitzar de forma pràctica les diverses tècniques plàstiques i visuals i les Tecnologies Informàtiques d'Informació i comunicació per a aplicar-les en les pròpies creacions i generar propostes amb aquests nous mitjans.
11. Conèixer els conceptes i procediments del dibuix en els seus vessants tècnics i artístics.
12. Representar formes i espais amb domini de la geometria plana i la perspectiva, les proporcions i la representació de les qualitats de manera que siguin eficaces per a la comunicació.
13. Desenvolupar estratègies a partir de projectes i activitats que impliquen esforços intel·lectuals i procedimentals i apreciar les possibilitats expressives que ofereix la investigació amb diverses tècniques visuals.
14. Planificar i reflexionar, de forma individual i cooperativament, sobre el procés de realització d'activitats i projectes, partint d'objectius prefixats i revisar i valorar reflexivament, al final de cada fase, l'estat de la seua consecució, valorant l'esforç de superació que suposa el procés creatiu.
15. Relacionar-se amb altres persones participant en activitats de grup amb flexibilitat i responsabilitat, afavorint el diàleg, la col·laboració, i adoptant actituds de flexibilitat, solidaritat, interès i tolerància, superant inhibicions i prejudicis i rebutjant discriminacions per característiques personals o socials.

I. OBJECTIUS ESPECÍFICS DE 3r

En aquest curs de l'ESO i dins de l'àrea d'educació plàstica i visual convindria que l'alumne/a desenvolupara les següents capacitats:

- Elaboració de criteris personals.
- Adquisició d'un pensament abstracte i globalitzat.
- Mentalitat capaç de captar i simbolitzar el volum.
- Desenvolupament d'un pensament autònom i creatiu.
- Visió crítica i analítica de la realitat pròxima.
- Distingir entre realitat i imatge a través de la comprensió conceptual.
- Captar les propietats funcionals dels objectes.

- Comunicar mitjançant el llenguatge verbal idees i experiències.
- Expressar idees i experiències mitjançant procediments i tècniques gràfico-plàstiques.
- Planificar i revisar el propi treball.
- Curiositat i interès per conèixer les múltiples imatges que poden tindre els objectes.
- Reconeixement de la necessitat de desenvolupar uns valors estètics i un gust personal davant les formes i imatges del seu entorn i de la seua època.
- Deducció dels trets particulars i distintius dels diferents llenguatges visuals.
- Actitud crítica davant aspectes positius i negatius en la manipulació de la imatge i rebuig de tots els elements que suposen discriminació sexual, social o racial.
- Gust per l'ordre i neteja en l'elaboració de treballs.
- Maneig correcte i bona conservació dels instruments de treball.
- Actitud de curiositat i sensibilització davant certs aspectes formals del món circumdant.
- Recerca de solucions originals a l'hora d'enfrontar-se a representacions gràfiques.
- Valoració de l'ordre i la neteja en l'aula, taller o laboratori.
- Interès pels treballs propis i/o aliens.
- Activació i ampliació de la memòria visual.
- Apreciar les diverses tècniques i qualitats artístiques i naturals.
- Observar les diferències entre la realitat i les seues diverses representacions.
- Acceptar les diferents formes de representar les coses.
- Valorar la importància i necessitat de l'existència dels codis en els llenguatges visuals i plàstics.
- Triar el llenguatge visual o plàstic, o bé la seua part més adequada a les necessitats expressives del moment.
- Valoració de la figura humana com a unitat de mesura.
- Importància de l'ergonomia en la creació d'objectes.
- Percebre la importància de la proporcionalitat en l'obra d'art i en la representació tècnica.
- Valoració del concepte de mòdul.
- Interès per les il·lusions visuals en formes i colors.
- Interès per conèixer, valorar i preservar el patrimoni històric-artístic de caràcter local, autonòmic i nacional.

III

Metodologia

I. METODOLOGIA GENERAL

Al llarg de l'ESO, les capacitats que l'Educació Plàstica i Visual es proposa establir en els alumnes, es desenvolupen en la direcció d'un cultiu analític i explorador i una comprensió cada vegada més completa de les formes i imatges de l'entorn per arribar a elaborar criteris personals que permeten un tipus de pensament creatiu. Dos criteris bàsics poden contribuir a establir la seqüència de continguts: la coherència, derivada de la lògica interna de l'àrea, i el desenvolupament evolutiu dels alumnes.

El primer criteri, el de la lògica interna de l'àrea, pot estructurar-se al llarg de tres eixos:

- La sintaxi dels llenguatges visuals i plàstics.
- L'exploració, anàlisi i estima de l'entorn visual i plàstic.
- La utilització i anàlisi de tècniques i procediments expressius.

Aquests tres eixos sintetitzen els aspectes fonamentals que es pretén ensenyar en aquesta àrea en les dues línies que es fonamenta: la de saber veure i la de saber fer. La seqüència ha d'establir una sèrie ordenada d'idees centrals que proporcionen continuïtat en el tractament dels continguts al llarg de l'etapa, de manera que els alumnes puguin relacionar continguts i progressar adequadament, prenent una vegada i una altra aqueixos continguts en el punt que van quedar en un moment anterior. Les idees-eix, per altra banda, no han d'entendre's aïllades unes d'altres, sinó de manera relacionada, aconseguint en la seva relació mateixa nivells més alts de complexitat a mesura que avança l'etapa.

Respecte al primer eix, la sintaxi dels llenguatges visuals i plàstics, la seva presència ve exigida perquè en el llenguatge visual i plàstic, com en qualsevol altre llenguatge, és necessària l'ordenació i enllaç dels elements del codi visual per a construir la «frase visual». Per això, convé començar per l'estudi i comprensió dels elements que configuren aquests llenguatges per arribar després a la seva articulació en diferents composicions amb una finalitat expressiva o descriptiva i arribar també a l'anàlisi estructural dels diversos missatges visuals transmesos per diferents mitjans d'expressió i comunicació.

Respecte al segon eix, el d'exploració, anàlisi i estima de l'entorn visual i plàstic, convé partir de l'exploració i

l'anàlisi de determinats aspectes de l'entorn natural i cultural dels alumnes, els quals, a partir d'això, podran millorar gradualment la seva pròpia percepció de la realitat fins a arribar a una anàlisi i estima, de caràcter més general, dels valors emotius i funcionals de les imatges i les formes.

Quant al tercer eix citat, el de la utilització i anàlisi de tècniques i procediments expressius, té el seu començament en una experimentació manual amb materials que ha d'unir-se a procediments d'anàlisi de les distintes tècniques i materials de l'expressió visual i plàstica.

Als citats eixos, relatius a la lògica interna de l'àrea visual i plàstica, cal afegir la consideració d'un segon criteri, de natura evolutiva, que aconsella graduar els continguts, adequant-los al nivell de comprensió dels alumnes en cada cicle, establint una distància òptima entre el que són capaços de fer en un moment donat i els nous continguts i capacitats que se'ls intenta ensenyar.

La combinació d'ambdós criteris, el de la lògica interna de l'àrea i el criteri evolutiu, obliga a identificar quins són les capacitats i coneixements que els alumnes posseeixen en començar l'etapa o cicle i tractar de portar a terme el pas d'un quefer experimental i lúdic, com a aproximació a la realitat visual i plàstica, a uns coneixements i capacitats basats en la lògica, l'anàlisi i el pensament abstracte, i això a través de la proposta d'hipòtesis de treball que conduïsquen a resultats creatius.

II. METODOLOGIA ESPECÍFICA

ÀREA D'EDUCACIÓ PLÀSTICA I VISUAL EDITORIAL ECIR

Partint de l'exposat en la metodologia general i en els criteris generals anteriorment descrits, l'equip d'experts que han realitzat aquest projecte curricular, han plasmat la seva programació per a l'Àrea d'Educació Plàstica i Visual en els llibres que presenta l'editorial ECIR. Per a resoldre'l es van plantejar la següent qüestió: els CONTINGUTS que cal exposar mitjançant la utilització de determinats PROCEDIMENTS per arribar a determinades COMPETÈNCIES. Per a una millor comprensió seguirem mantenint la nomenclatura de primer i segon cicle, encara que aquesta ja no s'utilitzi en la LOE. La nostra resposta s'estructura de la següent forma:

PRIMER O SEGON CURS DE L'ESO

Les normatives de desenvolupament de la implantació progressiva de l'ESO que tenen en compte les experimentacions realitzades durant els últims cursos, plantegen la conveniència d'impartir l'Àrea d'Educació Plàstica i Visual durant un sol curs del primer cicle. Al nostre entendre hauria de realitzar-se en el segon curs, podent-se acceptar malgrat que es realitzi en el primer curs tal com sembla plantejar-se des de l'administració educativa.

TERCER I QUART DE L'ESO

Per al tercer curs es parteix de la base d'una dedicació horària de dues hores setmanals amb caràcter obligatori i per al quart curs, una dedicació de tres hores setmanals amb caràcter opcional.

ASSIGNATURA O MATÈRIA

Siga com siga la decisió final sobre la dedicació horària en els diferents cursos de l'ESO, el present projecte s'adapta a les característiques temporals dalt indicades, fonamentant la seua estructuració de continguts d'acord amb l'evolució cognitiva dels/les alumnes.

Es tracta d'impartir la docència d'una matèria considerada com a instrumental en els esquemes de l'ESO, la qual cosa implica el desenvolupament d'unes capacitats de caràcter eminentment pràctic i conceptual, recordem el saber veure i saber fer.

El punt de partida està en el món quotidià d'imatges i fets plàstics en el qual viuen els/les alumnes, i on estan els objectes de l'arquitectura, del disseny gràfic i industrial, i les múltiples imatges visuals transmeses pels distints mitjans: cinema, televisió, vídeo, fotografia ... Precisament, aquest univers quotidià de formes i imatges, tan pròxim a l'alumne i tan envoltant en la nostra cultura moderna, representa un poderós centre d'atracció i d'interès, a partir del qual és possible i convenient desenvolupar l'educació.

El saber veure pot produir-se en dos nivells diferents que han de ser objecte d'educació: el de la percepció visual immediata i el de la comprensió conceptual.

La línia educativa, relativa al saber fer, té també dos nivells: el de la representació i el de la instrumentació.

La didàctica d'aquesta àrea ha de partir de l'apreciació d'allò més proper per a arribar al més llunyà. Es tracta, abans de res, que l'alumne/a assimile l'entorn visual i plàstic on viu.

AULA

És aconsellable la utilització d'un aula específica, del tipus de laboratori-taller, amb servei d'aigua propi, bona llum i ventilació, amb taules abatibles i tamborets regulables.

PROFESSOR

Per descomptat, ha de ser un especialista en la matèria que conega el llenguatge visual i plàstic i siga capaç de motivar i transmetre als alumnes. La seua tasca consistirà a fer que els/les alumnes assimilien els continguts de les unitats didàctiques programades, i que es desglessen a continuació.

UNITAT DIDÀCTICA

El primer pas per a poder realitzar l'exercici de la docència d'una unitat didàctica, és el coneixement de l'estat o nivell de capacitats dels discent, la qual cosa ens permetrà establir un punt de partida i seleccionar les activitats més adequades.

a) ACTIVITAT MOTIVADORA

La seua funció consisteix a fer que l'alumne/a entre en contacte amb el tema a desenvolupar, cridar la seua atenció sobre els aspectes que relacionen la unitat amb el seu entorn propi i prémer la seua curiositat.

L'activitat motivadora estarà sempre controlada pel professor, no en va, es pretén aconseguir un determinat resultat que ens servisca de via per a l'exposició de la unitat didàctica. Pot consistir en un sondeig de preguntes per a detectar el nivell de coneixement previ de l'alumnat, o l'exposició d'una anècdota.

b) CONTINGUT

Després d'haver aconseguit captar l'interès de l'alumne amb l'activitat motivadora, haurà de passar-se a l'exposició dels continguts de caràcter teòric que conté la unitat didàctica. Aquesta exposició mai no ha de perdre de vista la seua relació amb l'entorn cultural i social del discent i, mitjançant una abundant il·lustració de la qüestió, aconseguirà que el que estiguem tractant li siga familiar i atractiu, per a

aconseguir dur-li d'allò que coneix i li agrada a tot allò que desconeix i convé, encara que de vegades no li agrade.

c) *ACTIVITATS*

L'exposició didàctica serà culminada amb la realització d'activitats que serviran de vincle entre els conceptes teòrics que es pretén transmetre i l'entorn, així com de vehicle per a l'experimentació de les diverses tècniques del llenguatge visual i plàstic, la qual cosa ha de contribuir a l'adquisició de capacitats de crítica i desenvolupament del gust personal i de les competències bàsiques.

d) *IL·LUSTRACIONS*

Tota l'exposició de la unitat didàctica ha d'anar acompanyada d'una profusa quantitat d'il·lustracions, que d'una banda servisquen d'orientació sobre els procediments a utilitzar i els mecanismes necessaris per a la resolució de les qüestions que es plantegen, i per altra banda, acosten a l'alumne al coneixement i

valoració del fet artístic en les seues facetes històrica i contemporània.

e) *REFERENTS ARTÍSTICS*

Sempre ha estat un recurs pedagògic la reiteració, per la seua funció de repàs, record i reafirmació de les capacitats i procediments desenvolupats durant la unitat didàctica. Les activitats de reforç, a criteri del professor es realitzaran pels alumnes a casa i seran comentades en l'aula.

També hem inclòs en cada tema un apartat que introdueix a l'alumnat en la percepció i estima del fet artístic, mitjançant un recorregut de la història del mateix amb una gran profusió d'imatges il·lustratives de les diferents èpoques i estils.

f) *PER A RECORDAR*

Després de cada capítol o la fi de la unitat didàctica, s'ofereix a l'alumne un resum o síntesi dels continguts exposats, la qual cosa li ha d'ajudar a valorar allò realment important del tema i reforçar el seu interès, sent també més fàcil el repàs del tema.

IV

Continguts

UNITAT DIDÀCTICA 1. LA IMATGE

1. ÍNDEX I TEMPS PREVIST PER A DEDICAR A AQUESTA UNITAT

Aquesta unitat es pot desenvolupar aproximadament en 5 sessions, les quals es podran distribuir de la següent manera:

- La imatge en el nostre entorn.
- Cap a una definició d'imatge.
- La realitat i la imatge.
- Imatges fixes. Imatges en moviment.

- El llenguatge de la imatge.
- La composició: horitzontal, vertical, diagonal, cíclica.
- L'enquadrament: tipus de pla.
- L'angulació: tipus d'angles.
- Referents artístics 1 sessió
- *Activitat 1*
- *Activitat 2*
- *Activitat 3* 3 sessions

2. CONTINGUTS

Continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals que es consideren més adequats perquè, al llarg de la unitat didàctica 1, els estudiants desenvolupen i adquireixen les capacitats indicades en els objectius generals de l'àrea.

SABER (CONCEPTES)	SABER FER (PROCEDIMENTS)	SABER SER (ACTITUDS)
1. Definició d'imatge. 2. Imatge i realitat. Iconicitat, figuració/abstracció. 3. Relació dels diferents grups de les formes artificials amb el llenguatge plàstic i visual (formes funcionals amb el disseny, artístiques amb l'art, etc.). 4. Sintaxi dels llenguatges visuals específics: còmic, fotografia, publicitat i les seues característiques comunes. 5. Imatges fixes i en moviment. 6. La composició i els seus tipus: horitzontals-verticals, diagonals i cícliques. 7. L'enquadrament. Concepte de pla i tipus: – general. – mitjà. – curt. 8. L'angulació: – normal. – picat. – contrapicat. 9. Retòrica de la imatge. Recursos expressius: – la comparança. – la sinècdoque. – la metàfora. – la hipèrbole. – la personificació. – el símbol. 10. La imatge representativa i simbòlica. Símbols i signes dels llenguatges visuals. 11. Missatges i funcions de les arts visuals.	1. Observació d'imatges (còmics, anuncis, quadres...) anàlisi i comparança, en funció del seu ús i finalitat. 2. Comparança d'imatges d'un mateix objecte. 3. Observació i anàlisi dels aspectes formals de determinades imatges tenint en compte factors plàstics (composició, enquadrament, angulació) i narratius. 4. Anàlisi d'obres de diferents èpoques (pintures, cartells, anuncis) atenent a: – els seus aspectes formals. – el text (si n'hi ha). – el significat. 5. Realització d'un cartell, usant el collage. 6. Realització de manipulacions formals sobre imatges impreses amb la finalitat de dotar-les d'un nou contingut. 7. Organització de formes en el camp visual i distribució de forma equilibrada. 8. Gestació progressiva i organitzada d'un cartell: Guió, esbossos i realització.	1. Actitud de curiositat i sensibilització davant certs aspectes formals del món circumdant. 2. Curiositat i gust per conèixer les representacions icòniques d'un mateix objecte i les seues finalitats específiques. 3. Observació dels trets particulars dels diferents llenguatges visuals. 4. Interès per conèixer l'organització interna de qualsevol missatge visual i la relació entre la seua forma i el seu contingut. 5. Disposició per a descobrir dimensions estètiques i qualitats expressives en les imatges que ens envolten. 6. Valorar la importància de la composició en obres pròpies i alienes. 7. Actitud crítica davant els aspectes positius i negatius de la publicitat, i rebuig dels elements que suposen discriminació sexual, social o racial. 8. Recerca de solucions originals a l'hora d'enfrontar-se a representacions gràfiques, superant estereotips i convencionalismes. 9. Reconeixement de la necessitat de desenvolupar un gust personal i uns valors estètics davant les formes i imatges del seu entorn i de la seua època. 10. Interès per conèixer el vocabulari específic per a ampliar les seues possibilitats d'expressió. 11. Actitud positiva i participativa en els treballs en grup. 12. Gust per l'ordre i neteja en l'elaboració i presentació dels treballs. 13. Maneig correcte i conservació dels instruments de treball. 14. Valoració de l'ordre i neteja a l'aula o taller.

3. CRITERIOS DE EVALUACIÓN

Sugerim una sèrie de criteris que es poden avaluar amb vista a valorar si els alumnes i alumnes han assimilat els continguts d'aquesta unitat.

És important tindre en compte que s'han d'avaluar tant l'adquisició de conceptes com el domini de procediments i l'adquisició o desenvolupament de determinades actituds.

- Presenta tots els treballs realitzats al llarg d'aquesta unitat? Amb quin resultat? (*)

(La valoració de cadascun d'aquests treballs es podrà fer seguint els criteris que es proposen per a avaluar les activitats.)

- Coneix el vocabulari elemental amb el camp de la imatge: Imatge, imatge fixa i en moviment, suport, emissor, receptor, codi, missatge, iconicitat, figuració, abstracció, composició, enquadrament, pla, angulació, picat, contrapicat...?
- Sap classificar imatges segons el tipus de composició que predomina en elles?
- Pot reconèixer i nomenar els diferents tipus de pla que caracteritzen a una sèrie d'imatges?
- Distingeix una imatge presa amb una angulació normal, en picat o en contrapicat?
- Sap descriure imatges, utilitzant amb propietat el vocabulari i els coneixements estudiats en la unitat?
- Sap classificar imatges segons la seua finalitat principal i argumentar les seues decisions?
- Sap valorar imatges de diferents tipus analitzant la relació entre la seua forma i el seu significat?
- Sap modificar, substituir o afegir elements formals, o factors expressius d'una imatge o conjunt, a fi d'em-

fatitzar, matisar o anular, de forma intencionada, aspectes del seu contingut, trobant-li nous sentits?

(*) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

- Porta el material i treballa a classe?
- Presenta el treball en la data prevista?
- S'adequa el resultat a allò que es demanava i es pretenia en aquesta activitat?
- És correcta la realització de l'exercici?
- El resultat és imaginatiu i personal?
- És bona la presentació i la neteja del treball?
- Cuida el material i col·labora en el manteniment de la neteja de l'aula?
- Participa activament, si el treball és en grup?

4. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

A) GENERALS

- Es pretén que l'alumne valore la imatge com un mitjà de comunicació útil i pràctic i que conega i utilitze els recursos del llenguatge visual en la seua vida quotidiana.
- Les imatges ens envolten i estan presents en tots els àmbits de la nostra activitat.

B) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

Activitats 1 i 2

- Es pretén que els alumnes/as reconeguen i analitzen diferents tipus d'imatges.
- De l'activitat 1 es poden generar arxius.

Activitat 3

- Es pretén que l'alumne/a manipule la imatge i modifiqui missatges.

UNITAT DIDÀCTICA 2. CONFIGURACIÓ DE LA FORMA

1. ÍNDEX I TEMPS PREVIST PER A DEDICAR A AQUESTA UNITAT

Aquesta unitat es pot desenvolupar aproximadament en 4 sessions, que es podran distribuir de la següent manera:

- La línia com a valor expressiu.
- Les masses
- Referents artístics.
- *Activitats 1,2, i 5* 4 sessions

2. CONTINGUTS

Continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals que es consideren més adequats perquè, al llarg de la unitat didàctica 2, els estudiants desenvolupen i adquireixen les capacitats indicades en els objectius generals de l'àrea.

SABER (CONCEPTES)	SABER FER (PROCEDIMENTS)	SABER SER (ACTITUDS)
1. El punt i la línia com a elements expressius, configuradors de formes i com a instruments descriptius, estructurals i geomètrics. 2. Tipus de línies. 3. Composicions amb línies. 4. La línia com a contorn: il·lusions òptiques, fons-figura. 5. Línies a mà alçada, enfront de línies traçades amb instruments de precisió. 6. El punt i la línia com a elements plàstics essencials en el llenguatge visual i en els productes artístics.	1. Investigació experimental amb tota classe d'instruments ocasionals capaços de produir diferents formes puntuals i diferents tipus de línies. 2. Utilització dels diferents tipus de línies com a elements descriptius, expressius i generadors de formes. 3. Utilització de la línia com a perfil o límit en la representació de formes. 4. Observació dels elements estudiats (punt, línia, polígons...) en l'entorn visual i plàstic. 5. Realització d'experiències amb distintes tècniques. – Perforacions. – Collage. – Tintes. – Estilògrafs. – Retoladors.	1. Actitud de curiositat i sensibilització davant certs aspectes del món circumdant. 2. Disposició per a descobrir dimensions estètiques i qualitats expressives de l'entorn habitual. 3. Actitud de recerca de nous materials. 4. Valoració dels aspectes expressius de certs materials no usuals. 5. Valoració de seleccionar els materials i instruments a utilitzar en funció de les intencions. 6. Disposició per a explorar les pròpies possibilitats artístiques i gust per portar-les a terme. 7. Gust per la precisió, exactitud, ordre i neteja en l'e-laboració de representacions gràfiques. 8. Maneig correcte i conservació dels instruments de treball. 9. Recerca de solucions originals a l'hora d'enfrontar-se a representacions gràfiques. 10. Actitud de curiositat per conèixer la manifestació del ritme i la geometria en la naturalesa. 11. Valoració de l'ordre i la neteja a l'aula o taller.

3. CRITERIS D'AVUACIÓ

Suggerim una sèrie de criteris que es poden avaluar amb vista a valorar si els/les alumnes han assimilat els continguts d'aquesta unitat.

És important tindre en compte que s'han d'avaluar tant l'adquisició de conceptes com el domini de procediments i l'adquisició o desenvolupament de determinades actituds.

- Presenta tots els treballs realitzats al llarg d'aquesta unitat? Amb quin resultat? (*)

(La valoració de cadascun d'aquests treballs es podrà fer seguint els criteris que es proposen per avaluar les activitats.)

- Sap classificar determinades imatges atenent a si predominen en elles formes puntuals o lineals?
- Reconeix i nomena els diferents tipus de línies (verticals, horitzontals, inclinades, corbes...) que caracteritzen una sèrie d'imatges?
- Sap classificar imatges formades per línies, atenent al predomini dels determinats tipus?
- Coneix i sap utilitzar els materials, instruments i procediments més adequats per a fer traçats geomètrics?
- Sap idear i produir imatges incorporant els traçats geomètrics com a factor expressiu?
- Sap complir les fases necessàries per a arribar al resultat definitiu?

(*) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

- Porta el material i treballa a classe?
- Presenta el treball en la data prevista?
- S'adequa el resultat a allò que es demanava i es pretenia en aquesta activitat?
- És correcta la realització de l'exercici?
- El resultat és imaginatiu i personal?
- És bona la presentació i la neteja del treball?
- Cuida el material i col·labora en el manteniment de la neteja de l'aula?
- Participa activament, si el treball és en grup?

4. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

A) GENERALS

- Es pretén que l'alumne/a observe i analitze com la línia genera formes.
- També es pretén donar a conèixer els diferents tipus de línies i la seua gran capacitat expressiva, així com la seua funció texturitzadora del pla.

B) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

Activitats 1 i 2

- Es pretén experimentar amb els diferents tipus de línies i observar les seues diferències expressives.

Activitat 3

- La forma es genera per la línia i també per la taca en utilitzar conceptes com positiu/negatiu o ple/buit.

UNITAT DIDÀCTICA 3. EL COLOR

1. ÍNDEX I TEMPS PREVIST PER A DEDICAR A AQUESTA UNITAT

Aquesta unitat es pot desenvolupar aproximadament en 10 sessions, les quals es podran distribuir de la següent manera:

- El color com a fenomen físic i visual.
- Síntesi additiva.
- Síntesi sostractiva.

- Harmonia.
- Matisos del color.
- Referents artístics 2 sessions
- Activitat 1
- Activitat 2
- Activitat 3
- Activitat 4
- Activitat 5 8 sessions

2. CONTINGUTS

Continguts de la Unitat Didàctica que es consideren més adequats perquè els estudiants desenvolupen i adquireixen les capacitats indicades en els objectius generals de l'àrea.

SABER (CONCEPTES)	SABER FER (PROCEDIMENTS)	SABER SER (ACTITUDS)
1. El color com a fenomen físic i visual: color llum i color matèria. 2. Fonaments de la teoria del color considerat com a pigment: - colors primaris, secundaris i terciaris. - colors acromàtics. - colors complementaris. - colors freds i càlids. 3. Obtenció de colors per barreges sostractives. 4. Coordenades del color: - matís. - saturació. - lluminositat. 5. El color en relació amb altres colors. - gammes. - contrastos. - afinitats. - harmonies. 6. El color en la natura. 7. El color en la vida quotidiana. 8. El color com un dels elements plàstics essencials en el llenguatge visual i en els productes artístics. 9. Codis i simbolisme del color. 10. Procediments pictòrics: - collage. - pintura al tremp. - llapis. - retoladors. - dibuix picat. - tècnica mixta. 11. L'expressivitat del color.	1. Observació del color en les formes naturals i artificials de l'entorn. 2. Observació de l'expressivitat del color comparant, després d'haver-les recopilat i classificat, imatges en les quals predominen els colors càlids o els colors freds. 3. Investigació experimental a partir de l'obtenció, per mitjà de barreges sostractives, de diferents matisos de color, elaborant gammes acromàtiques, monocromàtiques i policromàtiques. 4. Experimentació del comportament del color quan el relacionem amb altres colors, treballant amb: contrastos, afinitats i harmonies. 5. Observació del color en l'obra d'art, el disseny, la publicitat, la senyalització, etc. 6. Anàlisi del color com un dels elements que convergeixen en un producte artístic o missatge visual, enjudiciant-lo segons els coneixements adquirits. 7. Realització d'experiències amb: - collage. - pintura al tremp. - llapis. - retoladors. - dibuix picat. - tècniques mixtes. - valorant els seus diferents resultats i qualitats expressives.	1. Curiositat i receptivitat davant el color en la natura. 2. Valoració del color com a element fonamental en la vida quotidiana. 3. Actitud conscient davant el color en l'obra d'art i el disseny. 4. Disposició per a explorar les pròpies possibilitats artístiques i gust per portar-les a terme. 5. Recerca de solucions originals a l'hora d'expressar-se utilitzant el color. 6. Valoració del color com a mitjà de lliure expressió de sentiments. 7. Interès i gust per conèixer, contemplar i estudiar obres d'art que siguin fàcilment accessibles, valorant el color com un dels aspectes plàstics que determinen la seva qualitat i enjudiciant-les basant-se en els coneixements adquirits. 8. Constatació d'estereotips referits a l'ocupació del color. 9. Gust per cuidar la neteja i presentació dels treballs. 10. Cura i conservació del material. 11. Valoració de l'ordre i la neteja a l'aula o taller. 12. Disposició a utilitzar el color en els treballs i activitats d'altres àrees.

3. CRITERIS D'AVUACIÓ

Suggerim una sèrie de criteris que es poden avaluar amb vista a valorar si els alumnes i alumnes han assimilat els continguts d'aquesta unitat.

És important tindre en compte que s'han d'avaluar tant l'adquisició de conceptes com el domini de procediments i l'adquisició o desenvolupament de determinades actituds.

- Ha fet totes les activitats de la unitat? Amb quin resultat? (*)

(L'avaluació de cadascun d'aquests treballs es podrà fer seguint els criteris que es proposen per avaluar les activitats.).

- Sap que el color és una sensació produïda pel reflex de la llum en la matèria?
- Reconeix els colors primaris, secundaris i terciaris?
- Sap amb quins colors es formen els secundaris i terciaris?
- És capaç de classificar o diferenciar una sèrie de colors atenent a la seua pertinença a gammes càlides o fredes?
- Pot “definir” o diferenciar una sèrie de colors atenent a les seues propietats de to, saturació i lluminositat?
- A la vista d'una sèrie d'imatges, distingeix entre aquelles que presenten contrastos cromàtics i aquelles en les quals predomina l'afinitat? Podria en cada cas reconèixer els diferents tipus de contrast o afinitat?
- Analitza o és capaç de classificar una imatge, tenint en compte el tipus d'harmonia cromàtica que presenta?

(*) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

- Porta el material i treballa a classe?

- Presenta el treball en la data prevista?
- S'adequa el resultat a allò que es demanava i es pretenia en aquesta activitat?
- És correcta la realització de l'exercici?
- El resultat és imaginatiu i personal?
- És bona la presentació i la neteja del treball?
- Cuida el material i col·labora en el manteniment de la neteja de l'aula?
- Participa activament, si el treball és en grup?

4. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

A) GENERALS

- Tema taller amb material i útils que embruten i cal netejar.
- Es pretén que l'alumne/a conega què és i com funciona el color, així com iniciar-los en el seu aspecte psicològic.

B) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

Activitats 1 i 2

- Es pretén que l'alumne/a experimente els aspectes bàsics del color: barreja sostractiva, contrast, valor, saturació i harmonia.

Activitat 3

- Es pretén experimentar l'aspecte psicològic del color.

Activitat 4

- Es pretén que l'alumne/a observe i valore els diferents tipus de contrast.

Activitat 5

- Es pretén experimentar amb el valor dels colors i observar la creació dels matisos.

UNITAT DIDÀCTICA 4. TEXTURES

1. ÍNDEX I TEMPS PREVIST PER A DEDICAR A AQUESTA UNITAT

Aquesta unitat es pot desenvolupar aproximadament en 4 sessions, les quals es podran distribuir de la següent manera:

- La textura.
- Textures naturals.

- Textures artificials.
- El factor temps.
- La textura en l'art
- La textura gràfica.
- Referents artístics 1 sessió
- Activitats 1,2, 3, 4 i 5 6 sessions

2. CONTINGUTS

Continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals que es consideren més adequats perquè, al llarg de la unitat didàctica 4, els estudiants desenvolupen i adquireixen les capacitats indicades en els objectius generals de l'àrea.

SABER (CONCEPTES)	SABER FER (PROCEDIMENTS)	SABER SER (ACTITUDS)
1. La taca-textura com a element configurador de formes. 2. Concepte de textura: - Percepció visual. - Percepció tàtil. 3. Classes de textures. - D'origen natural. - D'origen artificial. 4. El factor temps. 5. L'expressivitat de la textura en l'art. 6. La textura gràfica. 7. Materials i tècniques: - Collage. - Dibuix picat. - Pintura al tremp. - Retoladors. - Ceres. - Tècnica mixta. - Estampació.	1. Observació dels diferents aspectes superficials –tàctils o visuals– de determinats materials. 2. Modificació de l'aspecte superficial de determinats materials, afegint-los color amb dues tècniques diferents, per a obtenir diferents qualitats plàstiques. 3. Recopilació i selecció de materials diversos, amb textures significatives, utilitzant-los per a definir formes amb finalitat marcadament expressiva. 4. Gestació d'una obra: esbossos, materials adequats, realització... 5. Observació dels canvis que es produeixen en les textures amb el pas del temps i l'acció dels agents naturals.	1. Curiositat i sensibilització davant els aspectes texturals de l'entorn. 2. Reconeixement de les qualitats texturals de certs materials i disposició per a manipular-los amb vista a variar el seu aspecte i dotar-los de noves qualitats plàstiques i expressives. 3. Recerca de solucions originals i expressives. 4. Disposició per a explorar les pròpies possibilitats artístiques i gust per portar-les a terme. 5. Valoració de la memòria visual. 6. Interès i gust per conèixer, contemplar i estudiar obres d'art que siguin fàcilment accessibles, valorant la textura com un dels aspectes plàstics que determinen la seva qualitat. 7. Gust per cuidar la neteja i presentació dels treballs. 8. Cura i conservació del material. 9. Valoració de l'ordre i la neteja a l'aula o taller.

3. CRITERIS D'AVALUACIÓ

Suggerim una sèrie de criteris que es poden avaluar amb vista a valorar si els/les alumnes han assimilat els continguts d'aquesta unitat.

És important tindre en compte que s'han d'avaluar tant l'adquisició de conceptes com el domini de procediments i l'adquisició o desenvolupament de determinades actituds.

- Ha fet totes les activitats de la unitat? Amb quin resultat? (*)

(L'avaluació de cadascun d'aquests treballs es podrà fer seguint els criteris que es proposen per avaluar les activitats.)

- Sap diferenciar entre textures naturals i artificials?
- Coneix diferents aplicacions de les textures fabricades artificialment:

a) Finalitats estètiques.

b) Finalitats funcionals.

- Sap elaborar i cercar textures matèriques, experimentant amb materials, instruments i tècniques variades per a aconseguir resultats descriptius i expressius?
- Sap elaborar textures gràfiques utilitzant materials, instruments i tècniques variades?

(*) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

- Porta el material i treballa a classe?
- Presenta el treball en la data prevista?
- S'adequa el resultat a allò que es demanava i es pretenia en aquesta activitat?

- És correcta la realització de l'exercici?
- El resultat és imaginatiu i personal?
- És bona la presentació i la neteja del treball?
- Cuida el material i col·labora en el manteniment de la neteja de l'aula?
- Participa activament, si el treball és en grup?

4. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

A) GENERALS

- Continuació i ampliació del tema de 1r.
- Es pretén que l'alumne/a observe i analitzi la influència dels factors temps i humà en la modificació de textures.

B) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

Activitats 1 i 2

- Es pretén crear textures visuals i tàctils que modifiquen una superfície.

Activitats 3 i 4

- Es pretén iniciar l'alumne/a en el vessant de la textura gràfica i les seues diverses tècniques.

Activitat 5

- Es pretén experimentar i desenvolupar els criteris estètics de l'alumne/a.

Són activitats que poden generar residus i brutícia, cal anar amb compte amb l'aula i la roba.

UNITAT DIDÀCTICA 5. LES FORMES GEOMÈTRIQUES

1. ÍNDEX I TEMPS PREVIST PER A DEDICAR A AQUESTA UNITAT

Aquesta unitat es pot desenvolupar aproximadament en 10 sessions, les quals es podran distribuir de la següent manera:

- Formes geomètriques i formes orgàniques.
- Formes poligonals.
- Tangències.
- Formes geomètriques mixtes.
- Traçats de rectes tangents a circumferències 2 sessions

- Corbes tècniques.
- L'oval.
- L'ovoide.
- L'espiral.
- Referents artístics i tècnics 2 sessions
- Activitat 1
- Activitat 2
- Activitat 3
- Activitat 4
- Activitat 5 6 sessions

2. CONTINGUTS

Continguts de la Unitat Didàctica que es consideren més adequats perquè els estudiants desenvolupen i adquireixen les capacitats indicades en els objectius generals de l'àrea.

SABER (CONCEPTES)	SABER FER (PROCEDIMENTS)	SABER SER (ACTITUDS)
1. Formes geomètriques i orgàniques. 2. Traçats geomètrics: - Operacions amb segments. - Operacions amb angles. - Polígons regulars. - Polígons estrellats. - Tangències. - Enllaços entre rectes i corbes. Oval i ovoide. Espirals. - Teoremes de tangències. 3. El ritme com a freqüència ordenada de moviment. 4. Procediments gràfics: - Perforats. - Collage. - Tinta. - Estilògrafs. - Retoladors. 5. El punt i la línia com a elements plàstics essencials en el llenguatge visual i en els productes artístics.	1. Investigació experimental amb tota classe d'instruments ocasionals capaços de produir diferents formes puntuals i diferents tipus de línies. 2. Ocupació dels traçats geomètrics per a la construcció de figures (polígons). 3. Realització de polígons estrellats, a partir de polígons regulars, observant i experimentant amb les diferents seqüències rítmiques que en ells subjauen. 4. Realització intuïtiva de tangències entre corbes i rectes, per a comprovar després el compliment dels diferents teoremes de tangències. 5. Ocupació dels traçats geomètrics i aplicació dels teoremes de tangències per a dissenyar figures complexes en les quals participen corbes i rectes. 6. Observació dels elements estudiats (punt, línia, polígons...) en l'entorn visual i plàstic. 7. Realització d'experiències amb distintes tècniques. - Perforacions. - Collage. - Tintes. - Estilògrafs. - Retoladors.	1. Actitud de curiositat i sensibilització davant certs aspectes del món circumdant. 2. Disposició per a descobrir dimensions estètiques i qualitats expressives de l'entorn habitual. 3. Actitud de recerca de nous materials. 4. Valoració dels aspectes expressius de certs materials no usuals. 5. Valoració de seleccionar els materials i instruments a utilitzar en funció de les intencions. 6. Disposició per a explorar les pròpies possibilitats artístiques i gust per portar-les a terme. 7. Gust per la precisió, exactitud, ordre i neteja en l'elaboració de representacions gràfiques. 8. Maneig correcte i conservació dels instruments de treball. 9. Recerca de solucions originals a l'hora d'enfrontar-se a representacions gràfiques. 10. Actitud de curiositat per conèixer la manifestació del ritme i la geometria en la natura. 11. Valoració de l'ordre i la neteja a l'aula o taller.

3. CRITERIS D'AVUACIÓ

Suggerim una sèrie de criteris que es poden avaluar amb vista a valorar si els alumnes i alumnes han assimilat els continguts d'aquesta unitat.

És important tindre en compte que s'han d'avaluar tant l'adquisició de conceptes com el domini de procediments i l'adquisició o desenvolupament de determinades actituds.

- Presenta tots els treballs realitzats al llarg d'aquesta unitat? Amb quin resultat? (*)

(La valoració de cadascun d'aquests treballs es podrà fer seguint els criteris que es proposen per avaluar les activitats.)

- Coneix i realitza amb correcció els principals traçats geomètrics, operacions amb segments i polígons regulars?
- Sap solucionar problemes de tangències senzills, seguint els passos adequats, utilitzant els traçats geomètrics necessaris i indicant els punts de tangències?
- És capaç d'enunciar, a la vista de determinats exemples, els diferents teoremes de tangències?
- Coneix i sap utilitzar els materials, instruments i procediments més adequats per a fer traçats geomètrics?
- Sap idear i produir imatges incorporant els traçats geomètrics i els seus coneixements de tangències com a factor expressiu?
- Sap complir les fases necessàries per a arribar al resultat definitiu?

(*) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

- Porta el material i treballa a classe?
- Presenta el treball en la data prevista?
- S'adequa el resultat al que es demanava i es pretenia en aquesta activitat?
- És correcta la realització de l'exercici?
- El resultat és imaginatiu i personal?
- És bona la presentació i la neteja del treball?
- Cuida el material i col·labora en el manteniment de la neteja de l'aula?
- Participa activament, si el treball és en grup?

4. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

A) GENERALS

- Es pretén continuar amb la geometria de 1r i les seues tècniques de traçat i precisió.
- També es pretén iniciar l'alumne/a en el concepte de tangència i en les seues aplicacions pràctiques.

B) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

Activitats 1, 2, 3 i 4

- Es pretén que l'alumne/a practique els casos més notoris que s'han explicat a classe, de manera que les activitats li servisquen de repàs i comprovació.

Activitat 5

- És una activitat de compendi de les tangències per a un cas pràctic i real.

UNITAT DIDÀCTICA 6. LA PROPORCIÓ

1. ÍNDEX I TEMPS PREVIST PER A DEDICAR A AQUESTA UNITAT

Aquesta unitat es pot desenvolupar aproximadament en 8 sessions, les quals es podran distribuir de la següent manera:

- Proporció.
- Igualtat.
- Semblança
- Construcció d'escapes.
- Factors compositius.
- L'encaix.
- Referents artístics 2 sessions
- Activitats 1, 2, 3, 4 i 5 6 sessions

2. CONTINGUTS

Continguts de la Unitat Didàctica que es consideren més adequats perquè els estudiants desenvolupen i adquirisquen les capacitats indicades en els objectius generals de l'àrea.

SABER (CONCEPTES)	SABER FER (PROCEDIMENTS)	SABER SER (ACTITUDS)
1. La proporció i la desproporció com a components bàsics de l'expressió. 2. L'home com a unitat de mesura o mòdul per a totes les coses relacionades amb ell. 3. Concepte elemental d' "ergonomia". - Relació forma-ús. 4. Relació entre les parts d'una mateixa forma. 5. Relacions entre formes: - Igualtat. - Semblança. 6. Concepte d'escala. - Escapes de: • ampliació. • reducció. • naturals. - Escapes gràfiques. 7. Les escapes com a aplicació d'igualtat i semblança. 8. La proporció i l'ús del mòdul en el disseny, l'art i la publicitat.	1. Determinació visual de les proporcions o desproporcions entre les diferents parts d'una composició gràfico-plàstica, valorant-les com a components bàsics de l'expressió. 2. Comprovació, mitjançant l'observació, que les persones són el mòdul o unitat de mesura per a totes les coses relacionades amb elles. 3. Realització d'un collage en el qual es relaciona la grandària dels objectes amb el de la figura humana, per a adaptar-los i subordinar-los a ella. 4. Realització gràfica d'una imatge semblant a altra donada, prenent com a mòdul una part de la mateixa i utilitzant-la com a unitat de mesura. 5. Realització gràfica d'una imatge semblant a altra donada, utilitzant el procediment de la quadrícula. 6. Utilització d'escapes gràfiques per a proporcionar formes. 7. Observació de l'ús del cànon i la proporció en diverses obres: d'art, publicitat, disseny, etc.	1. Valoració de la proporció com un dels components bàsics en l'entorn natural o artificial. 2. Valoració de la proporció o desproporció com un element d'expressió. 3. Valoració de la figura humana com a unitat de mesura dels objectes i de les coses relacionades amb ella. 4. Valoració de la importància del factor ergonòmic en la maniobrabilitat i manipulació dels objectes dissenyats per al nostre ús. 5. Interès per descobrir les relacions de proporció que hi ha entre les parts d'un tot i per conèixer els mètodes que ens ajuden a reproduir-les. 6. Valoració de la proporció i l'escala com a factors determinants en el dibuix tècnic, industrial, arquitectònic, etc. 7. Valoració de la precisió, rigor i neteja en la realització dels traçats que així ho requereixen i conservació dels instruments de precisió. 8. Valoració de l'ordre i neteja en l'aula.

3. CRITERIS D'AVALUACIÓ

Suggerim una sèrie de criteris que es poden avaluar amb vista a valorar si els alumnes i alumnes han assimilat els continguts d'aquesta unitat.

És important tindre en compte que s'han d'avaluar tant l'adquisició de conceptes com el domini de procediments i l'adquisició o desenvolupament de determinades actituds.

- Ha fet totes les activitats de la unitat? Amb quin resultat? (*)

(L'avaluació de cadascuna de les activitats de la unitat es podrà fer seguint els criteris que es proposen per a avaluar les activitats.)

- En aplicar el mòdul com unitat de mesura, l'objecte o forma realitzada manté les relacions de proporcionalitat?
- En aplicar la quadrícula com a mètode, l'objecte o forma realitzada manté les relacions de proporcionalitat?
- Sap mantindre adequadament les relacions de proporcionalitat que existeixen entre els elements d'una composició?
- Coneix els conceptes d'igualtat i semblança?
- És capaç de construir una escala gràfica?
- Sap utilitzar adequadament una escala per a ampliar o reduir una forma o dibuix?
- Sap dibuixar figures iguals a altres donades utilitzant: la translació, la quadrícula, les escales?

(*) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

- Porta el material i treballa a classe?
- Presenta el treball en la data prevista?

- S'adequa el resultat a allò que es demanava i es pretenia en aquesta activitat?
- És correcta la realització de l'exercici?
- El resultat és imaginatiu i personal?
- És bona la presentació i la neteja del treball?
- Cuida el material i col·labora en el manteniment de la neteja de l'aula?
- Participa activament, si el treball és en grup?

4. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

A) GENERALS

- En l'entorn de l'alumne/a moltes coses són iguals, semblants o simètriques. Es pretén analitzar i assimilar aquests conceptes i conèixer la seua aplicació en els àmbits tecnològics i artístic.

B) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

Activitat 1

- Es pretén experimentar amb diferents formes de crear figures semblants o iguals.

Activitat 2

- Es pretén aplicar el concepte d'homotècia a la creació de figures semblants.

Activitat 3

- Es pretén que l'alumne/a manege amb soltesa les escales.

Activitats 4 i 5

- Es pretén que l'alumne/a experimente diferents formes de copiar gràficament una imatge.

UNITAT DIDÀCTICA 7. COMPOSICIÓ MODULAR I ARTÍSTICA

1. ÍNDEX I TEMPS PREVIST PER A DEDICAR A AQUESTA UNITAT

Aquesta unitat es pot desenvolupar aproximadament en 8 sessions, les quals es podran distribuir de la següent manera:

- Concepte de mòdul.
- Mòduls i xarxes.

- Composició sobre xarxes.
- Superposició de xarxes
- Mòduls i submòduls.
- Efectes òptics
- Referents artístics 1 sessió
- *Activitats 1, 2, 3, 4 i 5* 7 sessions

2. CONTINGUTS

Continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals que es consideren més adequats perquè, al llarg de la unitat didàctica 7, els estudiants desenvolupen i adquireixen les capacitats indicades en els objectius generals de l'àrea.

SABER (CONCEPTES)	SABER FER (PROCEDIMENTS)	SABER SER (ACTITUDS)
1. Concepte de xarxa, mòdul i submòdul. Aplicacions.	1. Observació dels elements de la configuració en l'entorn visual i plàstic.	1. Valoració de les organitzacions geomètriques senzilles de l'entorn.
2. Organització geomètrica del pla, a partir de figures moduls bàsiques.	2. Disseny de mòduls senzills derivats de mòduls bidimensionals i la seua utilització per a crear xarxes moduls i composicions simètriques.	2. Curiositat per conèixer i descobrir formes i imatges en les quals s'aprecien manifestacions geomètriques i rítmiques de caràcter ornamental...
3. Iniciació a l'organització i combinació de les formes sobre el pla reticulat: Contigüïtat, simetria, etc.	3. Observació i anàlisi de composicions moduls.	3. Valoració de la importància dels conceptes de mòdul i xarxa i del seu paper.
4. Iniciació als ritmes com a seqüència de moviments. - Ritmes ornamentals.	4. Experimentació del contrast en superfícies acolorides en funció de la seua visibilitat.	4. Apreciació de l'ordre intern en composicions moduls.
5. Concepte de simetria radial.	5. Observació de la simetria, asimetria i ritme en imatges amb ritmes ornamentals.	5. Desenvolupar la percepció i incentivar l'interès per descobrir il·lusions òptiques produïdes amb formes i colors, sobre un pla.
6. El color, els seus contrastos i modulacions, com a factor important en la percepció de formes i volums en el pla.	6. Elaboració de seqüències rítmiques.	6. Recerca de solucions compositives originals.
7. Concepte de compressió i dilatació modular, com a generadors d'il·lusions de volum en el pla.	7. Elaboració creativa de dissenys simètrics radials a partir de la superposició de dues xarxes.	7. Gust per la precisió, exactitud, ordre i neteja en l'elaboració de representacions gràfiques.
8. Tècniques: - Collage. - Llapis. - Pintura al tremp.	8. Realització d'una composició, en la qual s'acolorixen, comprimeixen i dilaten els mòduls per a produir sensació de volum.	8. Maneig correcte i conservació dels instruments de treball.
9. Tècniques compositives.	9. Realització d'experiències amb tècniques variades: collage, llapis, pintura al tremp...	9. Curiositat per descobrir els fonaments intuïtius de la perspectiva.
10. Perspectiva intuïtiva.	10. Anàlisi de ritmes.	10. Actitud de curiositat per conèixer la manifestació de casos de simetria i geometria a la natura.
11. La superposició.	11. Creació de sèries.	
12. Grandària relativa.	12. Realització de girs.	
13. Situació.	13. Variació del punt de vista d'una obra o element.	
14. Aplicacions al disseny decoratiu.		

3. CRITERIS D'AVUACIÓ

Suggerim una sèrie de criteris que es poden avaluar amb vista a valorar si els/les alumnes han assimilat els continguts d'aquesta unitat.

És important tindre en compte que s'han d'avaluar tant l'adquisició de conceptes com el domini de procediments i l'adquisició o desenvolupament de determinades actituds.

- Presenta tots els treballs realitzats al llarg d'aquesta unitat? Amb quin resultat? (*)

(La valoració de cadascun d'aquests treballs es podrà fer seguint els criteris que es proposen per avaluar les activitats.)

- Relaciona el volum entre l'objecte real i la imatge de l'objecte representat?
- És capaç de realitzar cossos geomètrics a partir dels seus desenvolupaments?
- Sap realitzar objectes tridimensionals amb materials mal·leables?
- Realitza adequadament les gradacions de clarobscur?
- Sap conjugar l'element perspectiu amb l'associació del clarobscur?

(*) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

- Porta el material i treballa a classe?
- Presenta el treball en la data prevista?

- S'adequa el resultat a allò que es demanava i es pretenia en aquesta activitat?
- És correcta la realització de l'exercici?
- El resultat és imaginatiu i personal?
- És bona la presentació i la neteja del treball?
- Cuida el material i col·labora en el manteniment de la neteja de l'aula?

4. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

A) GENERALS

- Es pretén que l'alumne/a es familiaritze amb els conceptes de mòdul i xarxa i que experimente amb les seues variants.
- També es pretén que observe les diferents estructures utilitzades per a compondre i els seus tipus més habituals.

B) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

Activitats 1, 2 i 3

- Es pretén que l'alumne/a experimente amb diferents tipus de mòduls i xarxes mitjançant la construcció de figures simples.

Activitats 4 i 5

- Es pretén que utilitzen la geometria per a realitzar composicions decoratives, amb tècniques bàsiques.

UNITAT DIDÀCTICA 8. SISTEMES DE REPRESENTACIÓ

1. ÍNDEX I TEMPS PREVIST PER A DEDICAR A AQUESTA UNITAT

Aquesta unitat es pot desenvolupar aproximadament en 11 sessions, les quals es podran distribuir de la següent manera:

- Introducció als sistemes de representació.
- Les projeccions.
- Classificació de projeccions.
- *Activitat 1* 1 sessió
- Sistema dièdric.

- *Activitat 2* 3 sessions
- Sistema axonomètric.
- *Activitat 3*
- Corbes en isomètrica 3 sessions
- Perspectiva cavallera.
- *Activitat 4* 2 sessions
- *Activitat 5*.
- Perspectiva cònica.
- *Activitat 6*.
- Referents artístics.

2. CONTINGUTS

Continguts de la Unitat Didàctica que es consideren més adequats perquè els estudiants desenvolupen i adquireixen les capacitats indicades en els objectius generals de l'àrea.

SABER (CONCEPTES)	SABER FER (PROCEDIMENTS)	SABER SER (ACTITUDS)
1. Representació bidimensional del volum, mitjançant els sistemes de representació. 2. Concepte de projecció: - cònica. - cilíndrica. 3. Sistema dièdric: planta, alçat i perfil. 4. Sistema axonomètric: - Perspectiva isomètrica. - Corbes en isomètrica. - Perspectiva cavallera. 5. Sistema cònic: - Perspectiva cònica: - Frontal. - Obliqua. 6. Els sistemes de representació en: la tècnica, l'art, el disseny, la indústria, etc.	1. Observació d'un mateix objecte, representat en els diferents sistemes de representació i anàlisi de la seva configuració. 2. Pas de la bidimensionalitat del pla a la tercera dimensió, mitjançant la construcció de volums geomètrics senzills, a partir dels seus desenvolupaments. 3. Representació de vistes en sistema dièdric. 4. Dibuix de peces en perspectiva isomètrica. 5. Dibuix de peces en perspectiva cavallera. 6. Anàlisi d'una fotografia per a observar les deformacions aparents amb què veiem la realitat. 7. Representació d'una composició en perspectiva cònica frontal, a partir de la cara frontal dels sòlids que la formen. 8. Observació de la infinitat d'usos que es dona a la perspectiva cònica en el camp de l'art, la publicitat, etc.	1. Curiositat i gust per conèixer els múltiples aspectes icònics d'un mateix objecte. 2. Predisposició a considerar l'apreciació del volum com una mica canviant, depenent de la llum, situació, punt de vista, etc. 3. Superació de conceptes estàtics i estereotips en la representació del volum. 4. Disposició per a descobrir les diferències i similituds que hi ha entre la realitat i les seues representacions. 5. Reconeixement del paper que ocupen els diferents sistemes a l'hora de dissenyar, construir, definir, etc. 6. Disposició per a descobrir efectes de profunditat espacial en obres gràfico-plàstiques senzilles. 7. Valoració de la precisió, rigor i neteja en la realització de les representacions que així ho requereixen i conservació dels instruments de traçat. 8. Disposició per a explorar les pròpies possibilitats artístiques i gust per portar-les a terme. 9. Valoració de l'ordre i la neteja a l'aula.

3. CRITERIS D'AVALUACIÓ

Sugerim una sèrie de criteris que es poden avaluar amb vista a valorar si els/les alumnes han assimilat els continguts d'aquesta unitat.

És important tindre en compte que s'han d'avaluar tant l'adquisició de conceptes com el domini de procediments i l'adquisició o desenvolupament de determinades actituds.

- Ha fet totes les activitats de la unitat? Amb quin resultat? (*)

(L'avaluació de cadascun d'aquests treballs es podrà fer seguint els criteris que es proposen per avaluar les activitats.)

- A la vista d'una sèrie de peces representades en diferents sistemes sap reconèixer en quin sistema està representada cadascuna?
- Sap projectar peces simples en sistema dièdric, en perspectiva axonomètrica o cavallera, a partir de models volumètrics?
- Sap dibuixar les projeccions dièdriques (planta, alçat i perfil), de peces simples, a partir de les seues representacions en isomètrica i cavallera?
- Sap dibuixar en perspectiva isomètrica i perspectiva cavallera peces simples a partir de les seues vistes en sistema dièdric?
- Sap dibuixar, seguint les normes elementals de la perspectiva cònica (frontal i obliqua), peces simples de ideació pròpia?
- Coneix el vocabulari bàsic, relacionat amb els diferents sistemes de representació: projecció, sistemes de representació, plànol de projecció, cota, eixos, punt de fuga, línia de l'horitzó, etc.?

(*) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

- Porta el material i treballa a classe?

- Presenta el treball en la data prevista?
- S'adequa el resultat a allò que es demanava i es pretenia en aquesta activitat?
- És correcta la realització de l'exercici?
- El resultat és imaginatiu i personal?
- És bona la presentació i la neteja del treball?
- Cuida el material i col·labora en el manteniment de la neteja de l'aula?
- Participa activament, si el treball és en grup?

4. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

A) GENERALS

- Es pretén iniciar els alumnes/as en els diferents sistemes de representació, que coneguen i utilitzen els seus aspectes bàsics.
- També es pretén que observen com es poden representar les tres dimensions de la realitat en una superfície de dues dimensions.

B) PER A CADASCUNA DE LES ACTIVITATS

Activitat 1

- Mitjançant els desenvolupaments es pot passar de la superfície a l'espai.

Activitat 2

- Es pretén aplicar correctament el sistema dièdric.

Activitats 3 i 4

- Es pretén conèixer i aplicar els sistemes axonomètrics: isomètrica i cavallera.

Activitats 5 i 6

- Es pretén utilitzar intuïtivament la perspectiva cònica.

V
Criteris d'avaluació

1. CRITERIS D'AVALUACIÓ DE L'ÀREA D'EDUCACIÓ PLÀSTICA I VISUAL

Aquests criteris d'avaluació hauran d'utilitzar-se de manera flexible tenint en compte si els alumnes cursen o no aquesta àrea en l'últim any, en funció dels continguts que configuren aquest quart curs.

L'ensenyament de l'Educació plàstica i visual en aquesta etapa tindrà com a objectiu el desenvolupament de les següents capacitats:

1. **Identificar els elements constitutius essencials (configuracions estructurals, variacions cromàtiques, orientació espacial i textura) d'objectes i/o aspectes de la realitat.**

Amb aquest criteri es comprova si l'alumne/a és capaç d'identificar les qualitats que determinen el seu valor físic, funcional o estètic i de descriure mitjançant recursos plàstics les proporcions i les relacions de forma, color, ritme, textura, presents en la realitat per a interpretar-la objectiva o subjectivament.

2. **Representar objectes i idees de forma bi o tridimensional aplicant tècniques gràfiques i plàstiques i aconseguir resultats concrets en funció d'unes intencions comunicatives, funcionals o estètiques.**

Aquest criteri permet conèixer si l'alumnat és capaç d'usar els elements bàsics de la representació gràfico-plàstica i de prendre decisions especificant els objectius i les dificultats, proposar diferents opcions tenint en compte les conseqüències i avaluar com és la millor solució a una proposta.

3. **Diferenciar i reconèixer els processos, tècniques, estratègies i materials en imatges de l'entorn audiovisual i multimèdia.**

Mitjançant aquest criteri es pretén saber si l'alumnat és capaç d'utilitzar i analitzar els mitjans tecnològics com a instruments d'expressió visual mostrant una actitud crítica enfront de les manifestacions insolidàries, sexistes i discriminatòries.

4. **Elaborar i participar, activament, en projectes de creació visual cooperatius, com produccions videogràfiques o plàstiques de gran grandària, aplicant les estratègies pròpies i adequades de la investigació i creació visual i plàstica.**

Aquest criteri permet conèixer si l'alumnat manifesta actituds de respecte, tolerància, flexibilitat i interès afavorint, d'aquesta manera, la competència social.

5. **Realitzar creacions plàstiques o de disseny seguint un procés ordenat d'investigació i creació, demostrant valors d'iniciativa, creativitat i imaginació.**

Mitjançant aquest criteri es pretén comprovar si l'alumnat és capaç de prendre consciència de les necessitats en funció dels objectius i de valorar, críticament, la seua producció acceptant els propis errors com a instrument de millora.

6. **Triar i aplicar els materials, tècniques i procediments més adequats per a elaborar un producte visual i plàstic sobre la base d'uns objectius prefixats i a l'acte avaluació contínua del procés de realització.**

Amb aquest criteri es comprova si l'alumnat és capaç d'utilitzar estratègies compositives adequades, realitzar un bon ús de les tècniques i diferenciar l'origen i variacions dels elements visuals (llum, ombra i textura) per a realitzar les seues pròpies creacions.

7. **Diferenciar els diferents estils i tendències de les arts visuals a través del temps i atenent la diversitat cultural.**

Aquest criteri pretén avaluar si l'alumnat és capaç d'analitzar i valorar les formes i imatges que proposa el camp de l'art i el nivell d'interès mostrat per l'estudi, anàlisi i interpretació de les mateixes.

8. **Analitzar críticament missatges visuals i audiovisuals de l'entorn, discriminant el seu contingut informatiu del retòric.**

Aquest criteri permet conèixer si l'alumnat ha estat format per a respondre amb autonomia i criteri al deversall comunicatiu de l'entorn audiovisual.

9. **Utilitzar amb agilitat i competència els mitjans tecnològics de generació, manipulació i creació d'imatges que s'hagen emprat a l'aula.**

Aquest criteri pretén avaluar si l'alumnat ha adquirit competències suficients en l'aplicació dels mitjans tecnològics, i podrà de manera autònoma usar-los en els diversos processos d'aprenentatge al llarg de la seua formació.

- 10. Prendre decisions especificant els objectius i les dificultats, proposant diverses opcions i avaluar quina és la millor solució.**

Aquest criteri pretén conèixer si l'alumnat adquireix habilitats per a ser autònom, creatiu i responsable en el treball.

- 11. Utilitzar recursos informàtics i noves tecnologies en el camp de la imatge fotogràfica, el disseny gràfic, el dibuix assistit per ordinador i l'edició videogràfica.**

Criteri que pretén avaluar si l'alumnat és capaç d'utilitzar diversitat d'eines de la cultura actual relacionades amb les tecnologies de la informació i la comunicació per a realitzar les seues pròpies creacions.

- 12. Col·laborar en la realització de projectes plàstics que comporten una organització de forma cooperativa.**

Mitjançant aquest criteri es pretén comprovar si l'alumnat és capaç d'elaborar i participar, activament, en projectes cooperatius aplicant estratègies pròpies i adequades del llenguatge visual.

- 13. Realitzar obres plàstiques experimentant i utilitzant diversitat de tècniques d'expressió gràfico-plàstica (dibuix artístic, volum, pintura, gravat...).**

En aquest criteri s'intenta comprovar si l'alumnat coneix diferents tipus de suports i tècniques bidimensionals (matèries pigmentàries i gràfiques) i tridimensionals (materials de deixalla i mal·leables).

- 14. Utilitzar la sintaxi pròpia de les formes visuals del disseny i la publicitat per a realitzar projectes concrets.**

Amb aquest criteri es tracta de comprovar si l'alumnat és capaç de distingir en un objecte simple bé

dissenyat els seus valors funcionals units als estètics (proporció entre les seues parts, color, textura, forma, etc.).

- 15. Elaborar obres multimèdia i produccions videogràfiques utilitzant les tècniques adequades al mitjà.**

Aquest criteri pretén avaluar si l'alumnat és capaç de reconèixer els processos, les tècniques i els materials utilitzats en els llenguatges específics fotogràfics, cinematogràfics i videogràfics (enquadraments, punts de vista, trucatges...)

- 16. Descriure objectivament les formes, aplicant sistemes de representació i normalització.**

Amb aquest criteri s'avalua si l'alumnat és capaç de representar la realitat tal com la veu sobre un suport bidimensional mitjançant representacions que no requereixen operacions complicades en el seu traçat. S'avaluarà la correcció en el traçat geomètric dels elements utilitzats, la seua adequada relació entre distància i grandària i la seua disposició en l'espai.

- 17. Reconèixer i llegir imatges, obres i objectes dels entorns visuals (obres d'art, disseny, multimèdia...).**

Aquest criteri pretén conèixer si l'alumnat és capaç de tindre actituds crítiques i d'estima i respecte cap a les manifestacions plàstiques i visuals del seu entorn, superant inhibicions i prejudicis.

- 18. Utilitzar amb agilitat i competència els mitjans tecnològics de generació, manipulació i creació d'imatges que s'hagen emprat en l'aula.**

Aquest criteri pretén avaluar si l'alumnat ha adquirit competències suficients en l'aplicació dels mitjans tecnològics i si podrà, de manera autònoma, usar-los en els diversos processos d'aprenentatge al llarg de la seua formació.

